

VELDRAADPLEGING BASISDOCUMENT LO ONDERBOUW VO

Het basisdocument VO is grondig voorbereid. Regelmatig zijn er bijeenkomsten door de SLO georganiseerd waarbij 'het veld' werd geraadpleegd. Docenten in het werkveld, maar ook docenten (experts) van de verschillende ALO's zijn vaak bij elkaar gekomen om de tussenrapporten te bespreken en waarnodig bij te sturen. Deze bijeenkomsten werden vakkundig, enthousiast en met de nodige relativering geleid door voorzitter Herman Rotting, bijgestaan door Henk Statema die de notulen verzorgde. De bevindingen van de voorzitter over het proces van de veldraadpleging geven een kijkje in de keuken bij het streven naar een breed draagvlak voor het basisdocument onderbouw voortgezet onderwijs voor ons vak.

Door: Herman Rotting

DE WERKWIJZE

De veldraadpleging heeft middels een reeks bijeenkomsten beginnend in april 2005 en eindigend in september 2006 plaatsgevonden. De bijeenkomsten (11) werden door de SLO georganiseerd en gehouden te Utrecht, meestal op een woensdag- of donderdagavond van 17.00 tot 20.00 uur. De werkwijze werd vanaf oktober 2005 geïntensiveerd; de zgn. 'brede resonansgroep' bijeenkomsten werden aangevuld met 'thema-avonden'.

De veldraadpleging werd geïntensiveerd omdat we:

- het resoneren wilden diversifiëren
- thema-avonden wilden houden
- docenten er nog nadrukkelijker bij wilden betrekken
- inhoudelijke experts nog meer kansen wilden geven in te spreken
- didactische visies beter wilden beluisteren
- studenten meer mogelijkheden wilden geven in te spreken
- de brede resonansgroep vooral 'breed' wilden laten resoneren

- ook een zgn. 'sportraadpleging' wilden organiseren
- veel aandacht wilden besteden aan communicatie en implementatie.

DE THEMA-AVONDEN

Per activiteitengebied is er een thema-avond belegd, waarop zowel inhoudelijke deskundigen, studenten als leden van de resonansgroep hun mening konden geven over de gebieden van hun keuze. Bij die bijeenkomsten was het belangrijk dat men het bredere perspectief bleef zien. Het basisdocument moet niet gezien worden als een opleidingsboek per activiteitengebied, maar beschrijft wat 'up-to-date' bewegingsonderwijs in de werkpraktijk vermag en waar dat gemiddelde toe zou kunnen leiden. Het moet in de praktijk herkenbaar zijn en het moet verschillende vakvisies toestaan.

DOCENTEN ER NADRUKKELIJKER BIJ BETREKKEN

De docentleden van de resonansgroep konden een keuze maken welke bijeenkomsten ze bij wilden wonen. Uiteraard het liefst een beetje verdeeld en in elk geval twee van de vier avonden. De groep kon ook per bijeenkomst worden aangevuld met andere geïnteresseerde collega's. Verder wilde de vakontwikkelgroep bij het ontwikkelen van nieuwe leerlijnen de docenten ook vooraf raadplegen door hen een 'leeg' format (dat op dat moment definitief vastgesteld was), te geven en aan hen te vragen kernactiviteiten voor oriëntatie- en uitbouwfase te formuleren als richtpunt voor de vakontwikkelgroep.

FOTO: ANITA RIEMERSMA

'Veldraadpleging'

DE INHOUDELIJKE EXPERTS

De formule was dat per avond inhoudelijke experts/vakgroepen van alle ALO's werden uitgenodigd om 'in te spreken'. Men bepaalde zelf wie er werd afgevaardigd. Eventueel konden er ook experts van buiten de ALO's worden betrokken. Elke inhoudelijke expert kon zijn eigen benadering aanzetten tegen, of vergelijken met het basisdocument en bijvoorbeeld laten zien dat hij/zij verder zou komen dan wat er in het basisdocument stond. Het was uiteraard ondenkbaar dat elke expert zijn of haar eigen benadering volledig terug zou zien in het basisdocument. De ontwikkelgroep bleef verantwoordelijk voor de te maken keuzes maar wilde zich wel graag laten adviseren door experts. Binnen dat raamwerk konden de inhoudelijke experts hun mening geven.

DE VERSCHILLENDE DIDACTISCHE VISIES

ALO-docenten die vooral een algemeen didactische insteek hebben en die in het opleidingsprogramma kwaliteitszorg in hun pakket hebben, konden vanuit die optiek mee denken. Zij waren bij elke bijeenkomst welkom, speelden vooral in de 'brede resonansgroep' -bijeenkomsten een rol en werden ook voor een aparte bijeenkomst uitgenodigd om met elkaar te spreken over het gebruik van het basisdocument in de opleiding. De opleidingsdidactici werden in elk geval op de verzendlijst gezet.

DE STUDENTEN

We wilden een studentenpool maken, van elke ALO één student(e), derde - of vierdejaars. Voor de eerste bijeenkomst wilden we die groep even apart bijeen brengen om hen met elkaar kennis te laten maken. Zij konden daarna ook een groep vormen, die zelf zou bepalen wie naar welke bijeenkomst zou gaan. De studenten zouden hun meningen aan elkaar kunnen toetsen, dat had als specifieke invalshoek de waarde van het basisdocument voor hun opleiding, hun visie op de ontwikkeling van het vak in het VO in de (nabije) toekomst en hun kijk

op het document als recente ex-leerlingen. Tijdens de resonansbijeenkomst van 23 maart zouden ze de gelegenheid krijgen hun bevindingen te presenteren. De studenten zouden kunnen worden beloond met een 'wit' studiepunt of iets dergelijks. Helaas is de inbreng van de studentengeledingen beperkt gebleven.

SPORTRAADPLEGING

Verder is er afgesproken om - op een moment dat er voldoende materiaal was - een groep mensen of organisaties vanuit de omgeving van het bewegingsonderwijs te laten resoneren op het ontwerp. Zowel qua inhoudelijke afstemming (in hoeverre sluiten bewegingsonderwijs en sport op elkaar aan) als qua start van verspreiding en implementatie. In die ronde werden vooral mensen vanuit de groepen sport en de opleidingen uitgenodigd. Hierbij aanwezig waren onder anderen: Rob Lof (KNKV), Martin Booiman (NHV), Monique Gadellaa (NBB), Wilco Nijland (NEVOBO), Henk Doeve (NKB), vertegenwoordiger van KNBSB, Jan van Eck (Marktplan Adviesgroep, namens NOC*NSF), Bert Boetes (KVLO / BVE-Raad Platform Beweging en Sport BVE), Eric Pardon (HAN), Henk van der Palen (Windesheim), Jos Kusters (Programmadiirecteur Alliantie School en Sport).

COMMUNICATIE EN IMPLEMENTATIE

Naast al deze initiatieven is er ook een breder plan gemaakt met betrekking tot de communicatie over het basisdocument. In een eerste bijeenkomst met docenten (KVLO afd. Rijk van Nijmegen), maar ook in de resonansgroep bleek dat het erg belangrijk is om steeds heel duidelijk te maken wat het basisdocument wel en vooral ook niet is en hoe het gebruikt zou kunnen worden. Artikelen in *Lichamelijke Opvoeding* en workshops op studiedagen moeten daar deel van gaan uitmaken. Aan de opleidingscoördinatoren en de resonansgroepsleden van de ALO's vroeg de vakontwikkelgroep per brief om aan te geven wie namens hun opleiding als 'didactisch' en 'in-

houdelijk' expert zou optreden en om een student te benaderen voor in de studentenpool. Uiteraard wilden we per bijeenkomst wel graag vooraf weten wie van plan waren te komen. Aan alle leden van de resonansgroep vroegen we daarom om ons per mail aan te geven aan welke thema-avond zij wilden meedoen. De volgende onderwerpen zijn besproken:

- de verschillende leerlijnen, zie het overzicht van de leerlijnen in het artikel van Berend Brouwer in dit blad
- ontwikkeling van een vernieuwde, moderne visie
- welke ruimte geef je voor verschillende benaderingswijzen?
- hoe kunnen we draagvlak creëren?

INBRENG VAN HET VELD

Een basisdocument werd ontwikkeld door de vakontwikkelgroep, meedenken werd gevraagd, een zekere mate van consensus was wenselijk, nieuwe begrippen werden er gebruikt. De bedoeling was de globaal gestelde eindtermen van de vernieuwde basisvorming ten behoeve van het veld te verdiepen. Het was dan ook zeker geen eenvoudig proces, waarbinnen grote behoefte was aan een nadere uitwerking met praktische voorbeelden. De vakontwikkelgroep stelde zogenaamde 'richtvragen' die niet eenvoudig waren. Deze richtvragen stonden tijdens de bijeenkomsten centraal.

Na een uitgebreide uitleg door projectleider Berend Brouwer, de start en het geïntensiveerde vervolg, kwamen de kritische vragen. Er kwam een verzoek om uitleg van termen die zeker voor de al geruime tijd geleden opgeleide docenten nieuw waren.

NIEUWE BEGRIPPEN

De belangrijkste zaken nog even voor u op een rij.

Er is een nieuw zgn. 'format' ontwikkeld. Dit nieuwe format, is onderverdeeld in de onderstaande aandachtspunten (let op de volgorde).

- 1 *Versijningsvormen*
- 2 *Hoofduitdaging*
- 3 *Thema's*
- 4 *Fasering*
- 5 *Bandbreedte (schets van de leerlijnen en methodische mogelijkheden)*
- 6 *Kernactiviteiten en deelnameniveaus.*

Terminologisch wordt er in het basisdocument nu gesproken over:

- leerlijnen
- ontwikkellijnen
- deelnameniveaus, faseringen: zorg, basis, vervolg en gevorderd
- verschil leerlijnen en ontwikkellijnen, kunstjes versus gedrag, het aantal variabelen is bepalend voor het verschil
- attitude en sportoriëntatie wordt 'Bewegen beleven'
- 'Lekker bewegen' i.p.v. 'Gezond bewegen'
- het begrip 'Volgordeprincipe'
- het begrip 'Gerichtheid op leren'

- de tetraëder!
- Basisdocument VO vervolg op *Basisdocument BO*
- Basisdocument VO aansluiten bij gedachtegoed vernieuwde onderbouw.

DE ROL VAN DE VAKONTWIKKELGROEP

De vakontwikkelgroep bestond uit:

Gerie ten Brinke, docent aan de Calo
 Berend Brouwer, namens de SLO en projectleider
 Dic Houthoff, leraar LO en medewerker SLO
 Maarten Massink, leraar LO, praktijkredacteur KVLO
 Chris Mooij namens de SLO
 Ger van Mossel, docent aan de Halo en medewerker SLO
 Eric Swinkels, docent LO, medewerker SLO
 Alien Zonnenberg, onderwijskundig medewerker KVLO.

Deze groep heeft de afgelopen twee jaar zeer veel energie gestopt in het ontwikkelen van het basisdocument voortgezet onderwijs. De wijze waarop ze dat gedaan hebben verdient veel lof.

De groep stond open voor kritiek, wist lastige vragen op een zeer goede manier te beantwoorden, hield de ontwikkelde denklijn consequent aan en werkte met elkaar en met de verschillende resonansgroepen op een respectvolle en plezierige wijze. De sfeer waarin de veldraadplegingen plaatsvonden was open en aangenaam.

We hebben gestreefd naar een breed draagvlak, naar verbinding van de verschillende visies, polarisatie werd getracht te voorkomen, er werd gewerkt aan consensus. Wel bleek tijdens de bijeenkomsten dat een digitale toelichting en uitwerking van het document enorm zullen kunnen bijdragen aan een goed gebruik ervan. Het zou dan ook geweldig zijn als dat gerealiseerd zou kunnen worden en elke collega en elke leerling op deze wijze kennis zou kunnen nemen van het ontwikkelde product.

BEVINDINGEN

Voor mij als veldadviseur van de SLO was het een genoegen om samen met 'good-old' Henk Statema de bijeenkomsten te leiden. Er werd gewerkt in de sfeer van 'vrienden van de lichamelijke opvoeding'. De vele collega's, de enkele studenten, de opleiders en de vakontwikkelgroep zou ik vanaf deze plaats dan ook nogmaals willen bedanken voor hun inbreng en inzet tijdens dit ontwikkelproces.

Correspondentie: hermanrotting@home.nl